

Dankwoord

Bij het onderzoek voor en het schrijven van dit boek bleken steun en afleiding onontbeerlijk. Een aantal mensen heeft dat in afwisselende vorm verzorgd en daarvoor wil ik hen danken. Allereerst mijn promotor Piet de Rooy, die het onderzoek droogweg aanpreef met de woorden 'dat er wel iets leuks van te maken moest zijn'. De vrijheid die hij mij daarbij gaf werd een grote stimulans om daadwerkelijk iets aardigs te maken van het verhaal over macht en geld. Zijn vertrouwenwekkende afstand hield me op gang, terwijl de laatste loodjes minder zwaar wogen dankzij zijn sympathieke bemoeienis. Ook mijn co-promotor Herman de Liagre Böhl stond mij, wanneer nodig, telkens terzijde. Ik dank hem voor zijn warme belangstelling en zijn bereidheid om alle problemen direct uit de weg te ruimen.

De mogelijkheid om er inderdaad 'iets leuks' van te kunnen maken, dank ik ook aan twee mannen uit de negentiende eeuw. De ministers van Financien Pieter Philip van Bosse en Nicolaas Gerard Pierson vertrouwden elk hun gedachten en wederwaardigheden aan een dagboek toe. Het belastingverhaal bleek mede dankzij die geschriften een spannende en vooral menselijke zoektocht naar de juiste, 'billijke' weg. Mijn erkentelijkheid geldt dan ook zeker de heer W.F.C. van Bosse, achterkleinzoon van de negentiende-eeuwse minister, die toestemming verleende de documenten van zijn overgrootvader te gebruiken.

Het delen van plezier en frustraties over de praktijk van onderzoek kan zeer stimulerend zijn. De samenwerking met de onderzoekers van het onderzoeksprogramma 'De Natiestaat' en van de Postdoctorale Opleiding Negentiende- en Twintigste-Eeuwse Geschiedenis was soms tot lering en vaak tot vermaak. Daarvoor dank ik met name: IJla van den Broek, Thomas von der Dunk, Ido de Haan, Eric Lemmens, Jasper Loots, Ronald van Raak, Nico Randeraad, Henk te Velde, Koen Vossen, Dirk Jan Wolffram en Jeroen van Zanten.

Tijdens het onderzoek heb ik ook in mijn persoonlijk leven steun gekregen. Mijn ouders, Jos Brusckke en Henk Smit, waren er in de eerste plaats. Dankzij hun vertrouwen ('opvoeden is een slag in het duister') heb ik me altijd vrij gevoeld in mijn keuzes. Met de 'dames van de cursus' bewoog ik

me op een heel ander vlak. Dat behoedde mij mede voor een te eenzijdige onderzoeksblik. Daarnaast hebben drie vriendschappen veel bijgedragen aan mijn geestelijke gezondheid. De humoristische en charmante geesten van Gabriella Brescia, Hanneke Dielen en Julika Vermolen waren van grote waarde. Ze veraangenaamden mijn leven en ik schat hen hoog.

Ten slotte nog een woord over Dennis Bos. Zonder zijn steun was het onderzoek nooit zover gekomen. Wat hij betekent in mijn persoonlijk leven is niet in woorden te vatten. Met hem beleef ik mijn grootste genoegens: het zien opgroeien van Thias, Melle en Lovis. Mogen zij mijn leven nog heel lang verrijken.